

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS

BYROJA E ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Programi mësimor

Arsim muzikor për klasën e II

Shkup, 2021

TË DHËNAT ELEMENTARE PËR PROGRAMIN MËSIMOR

Lënda mësimore	Arsim muzikor
Lloji/kategoria e lëndës mësimore	I detyrueshëm
Klasa	II (e dytë)
Temat mësimore në programin mësimor	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Dëgjojmë muzikë</i> 2. <i>Këndojmë, performojmë dhe kërcëjmë</i>
Numri i orëve	1 orë në javë/36 orë në vit
Pajisjet dhe mjetet	<p>Klasë (kabinet) e specializuar e cila përveç mjeteve standarde dhe mjeteve ndihmëse është e pajisur edhe me:</p> <ul style="list-style-type: none"> • instrumente ritmike për fëmijë (daulle në madhësi të ndryshme, goditje, shkopinj ritmik, kastana, gong, cembale, ksilofon, trekëndësh, maraka, dajre); • burime të ndryshme të të mësuarit nga natyra dhe mjedisi i afërt - fletë letre me ngjyra, gjethe të thata nga pemët, shufra druri ose metali, qelqi, sende druri, metali me një larmi tingujsh në klasë); • materiale të shtypura (doracakë, revista, gazeta); • printime dydimensionale - të paplanifikuara (fotografi, ilustrime, postera etj.); • pajisje për riprodhuesion të audio dhe video incizimeve (CD dhe DVD player, pajisje Hi-Fi, televizor, kompjuter me qasje në internet, altoparlantë, projektor LCD, tabelë të mençur); • piano/pianino/ piano elektrike ose ndonjë instrument tjetër muzikor; • audio dhe video incizime: CD audio dhe video me përmbajtje të përshtatshme; • tabelë interaktive.
Normativi i kuadrit arsimor	<p>Puna edukative-arsimore në klasën e dytë mund të kryhet nga një person që ka titullin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Profesor i mësimit klasor, VII/1 ose VI/1 (sipas KMK-së) dhe 240 SETK; • Pedagog i diplomuar, VII/1 ose VI/1 (sipas KMK-së) dhe 240 SETK.

LIDHSHMËRIA ME STANDARDET KOMBËTARE

Rezultatet e mësimi të paraqitura në programin mësimor shpiejnë drejt përfitimit të kompetencave vijuese të përfshira në fushën **“Shprehja artistike dhe kultura”** nga standardet kombëtare:

<i>Nxënësi/ nxënësja di dhe/ ose mund:</i>	
VIII-A.1	të manifestojnë njohuri të formave të ndryshme të shprehjes artistike nga të gjitha fushat e kulturës (letërsi, muzikë, arte vizuale, arte skenike, arte dekorative, arkitekturë dhe dizajn);
VIII-A.3	t’i shprehë idetë, përvojat dhe emocionet individuale duke përdorur forma artistike ose forma të tjera të shprehjes krijuese (individuale ose kolektive);
VIII-A.4	t’i interpretojë idetë, përvojat dhe emocionet e shprehura në produkte artistike të krijuara nga të tjerët që i përkasin kulturave të tyre ose kulturave të tjera;
VIII-A.5	të manifestojnë njohuri për kulturën e vet dhe mënyrat e ndryshme të shprehjes së saj nëpërmjet letërsisë dhe arteve vizuale, muzikës dhe vallëzimit, objekteve dhe produkteve të tjera kulturore;
VIII-A.6	t’i identifikojë dallimet dhe ngjashmëritë midis kulturës së vet dhe kulturave të tjera në mjedisin e tij/saj më të ngushtë dhe më të gjerë dhe për të analizuar lidhjen dhe ndërvarësinë e tyre.
<i>Nxënësi/nxënësja pranon se:</i>	
VIII-B.2	qëndrimi kritik ndaj produkteve të ndryshme të artit është i rëndësishëm për zhvillimin e vlerave estetike individuale dhe shoqërore.

Programi mësimor përfshin kompetencat përkatëse në fushat e mëposhtme të standardeve kombëtare:

“Shkrim-leximi digjital”, “Zhvillimi personal dhe social” dhe “Shoqëria dhe kultura demokratike”.

<i>Nxënësi/ nxënësja di dhe mund:</i>	
IV-A.2	të vlerësojë se kur dhe në çfarë mënyre përdorimi i TIK-ut është i nevojshëm dhe efektiv për zgjidhjen e një detyre/ problemi;
IV-A.5	të përcaktojë se çfarë informacioni i nevojitet atij/asaj , të gjejë, të zgjedhë dhe të shkarkojë të dhëna digjitale, informacione dhe përmbajtje;
V-A.4	t’i vlerësojë aftësitë dhe arritjet e tij/ saj (përfshirë pikat e forta dhe të dobëta) dhe mbi atë bazë të përcaktojë përparësitë që do të mundësojnë zhvillimin dhe përparimin e tij/ saj;
V-A.6	të vendosë qëllime për mësim dhe vetëzhvillim dhe të punojë për të tejkaluar sfidat që dalin gjatë rrugëtimit drejt arritjeve të tyre;
V-A.7	t’i përdorë përvojat e veta për të lehtësuar mësimin dhe për të rregulluar sjelljen personale në të ardhmen;
V-A.14	të dëgjojë në mënyrë aktive dhe të reagojë në mënyrë të përshtatshme duke treguar ndjeshmëri dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat e veta në një mënyrë konstruktive;

V-A.15	të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet edhe nevojat e të tjerëve;
V-A.17	të kërkojë informatë kthyese dhe mbështetje për veten, por gjithashtu ta kthejë informatën në mënyrë konstruktive dhe mbështetëse në dobi të të tjerëve;
V-A.19	të propozojë, të shqyrtojë mundësi të ndryshme dhe të parashikojë pasojat në mënyrë që të nxjerrë konkluzione dhe të marrë vendime racionale;
VI-A.5	t'i kuptojë dallimet midis njerëzve për çfarëdo baze (gjinia dhe përkatësia etnike, mosha, aftësitë, statusi shoqëror etj.);
VI-A.6	ta njohë praninë e stereotipave dhe paragjyqimeve të vetja dhe të të tjerët dhe të kundërshtojë diskriminimin.
<i>Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon që:</i>	
IV-B.1	shkrim-leximi digjital është i nevojshëm për jetën e përditshme. Lehtëson mësimin, jetën dhe punën, kontribuon në zgjerimin e komunikimit, krijimtarisë dhe inovacionit, ofron mundësi të ndryshme për argëtim;
V-B.3	arritjet dhe mirëqenia personale kryesisht varen nga puna që ai/ajo investon dhe rezultatet që ai/ajo arrin;
V-B.4	çdo veprim që ai/ajo ndërmerr ka pasoja për të dhe/ose për mjedisin e tij/saj;
V-B.7	iniciativa, këmbëngulja, qëndrueshmëria dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për zbatimin e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme;
V-B.8	bashkëveprimi me të tjerët është i dyanshëm-siç ka të drejtë të kërkojë nga të tjerët që t'i mundësojnë atij/asaj të jetë i kënaqur me interesat dhe nevojat e tij/ saj, ashtu edhe ai/ ajo ka përgjegjësi t'u japë hapësirë të tjerëve për të përmbushur interesat dhe nevojat e tyre;
V-B.9	kërkimi i informatave kthyese dhe pranimi i kritikës konstruktive shpiejnë në përparim personal në nivel individual dhe shoqëror.

REZULTATET E TË NXËNIT

Tema: **DËGJOJMË MUZIKË**

Gjithsej: **18 orë**

Rezultatet e të nxënësve:

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

1. njohë dhe dallojë në mënyrë audio-vizuale instrumentet muzikore (piano, violinë) në performancat instrumentale, si dhe zërat (mashkull, femër, fëmijë) në performancat vokale korale;

<p>2. dallojë muzikën për fëmijë, muzikën klasike, muzikën popullore, muzikën e filmave të animuara dhe të njohë disa nga secili lloj;</p> <p>3. të identifikojë mjete muzikore të shprehjes që arrijnë një karakter të ndryshëm në kompozimet e dëgjura;</p> <p>4. të njohë këngët, vallet dhe instrumentet popullore (daulle, fyell, gajde) të bashkësive etnike që jetojnë në Republikën e Maqedonisë së Veriut.</p>	
Përmbajtjet (dhe konceptet)	Standardet për vlerësim
<ul style="list-style-type: none"> Instrumente dhe zëra muzikorë (muzikë për të kënduar; muzikë për të performuar; muzikë për të kënduar dhe performuar; dirigjent; kor dhe solist; instrumente muzikore: piano, violinë; instrumente popullore: daulle, flaut, gajde; zërat: për fëmijë, femër, mashkull) 	<ul style="list-style-type: none"> Njih piano dhe violinë, në mënyrë audio-vizuale; Njih instrumentet popullore: daulle, fyell, gajde; Bën dallimin midis muzikës për këndim (vokalen), muzikën për performim (instrumentalen) dhe muzikës për këndim dhe performim (vokaloinstrumentalen); Bën dallimin midis performancës solo dhe korale me zëra fëmijësh, femrash dhe meshkujsh;
<ul style="list-style-type: none"> Llojet e muzikës¹ (muzikë klasike, këngë për fëmijë, muzikë nga filmi i animuar, muzikë popullore, muzikë rock, muzikë hard rock, muzikë jazz, muzikë metal, muzikë heavy metal etj.); 	<ul style="list-style-type: none"> Dallon se çfarë lloj muzike dëgjon në bazë të kompozimeve që ka dëgjuar më parë; Numëron të paktën një kompozim nga çdo lloj muzike;
<ul style="list-style-type: none"> Mjetet muzikore të shprehjes (melodia, ritmi, metri, i ngadaltë/ i shpejtë, tone të larta/të ulëta, me zë të lartë/ të qetë). 	<ul style="list-style-type: none"> Identifikon melodinë dhe ritmin në kompozimet e dëgjura; Identifikon kontrastet dëgjimore (të larta/të ulëta, të shkurtra/të gjata, të ngadalta/të shpejta, me zë të lartë/të qetë).
<p>Shembuj të aktiviteteve</p> <ul style="list-style-type: none"> Mësimdhënësi paraqet audio dhe video inçizime të pianos dhe violinës (nga kompozimet e rekomanduara) veçmas dhe së bashku nga të dy instrumentet. Nxënësit identifikojnë instrumentet sipas zërit dhe pamjes; Nxënësit emërtojnë fjalë që përshkruajnë tonin e pianos dhe të violinës. Më pas ata përpilojnë shprehje dhe fjali të shkurtra se si e përjetojnë muzikën e performuar nga këto instrumente; Mësimdhënësi demonstroi disa nga shembujt e treguar nga muzika popullore dhe nxënësit njohin tingullin dhe ngjyrën e tonit të instrumenteve popullore daulles, fyellit dhe gajdes; Mësuesi prezantoi audio dhe video inçizime të këngëve dhe valleve popullore të bashkësive të ndryshme etnike që jetojnë në RMV, në të cilat elementi i përbashkët është përdorimi i daulles, fyellit dhe gajdës. Nxënësit identifikojnë praninë e tre instrumenteve në secilën nga meloditë 	

¹ Të njëjtat lloje të muzikës përsëriten në të gjitha klasat, por në secilën klasë pasuese prezantohen vepra / kompozime të reja më komplekse për dëgjim.

popullore të paraqitura.

- Mësimdhënësi demonstroi shembuj muzikorë nga muzika për këndim (vokale), muzika për performim (instrumentale), muzika për këndim dhe performim (vokalo-instrumentale) me disa përsëritje dhe nxënësit bëjnë dallimin midis interpretimeve solo dhe grupe në llojet e përmendura të muzikës dhe ndërmjet zërave të ndryshëm (zëra fëmijëror, femëror dhe mashkullor).
- Mësimdhënësi demonstroi shembuj të dëgjimit të muzikës me interpretime të ndryshme korale dhe nxënësit përpiqen të identifikojnë interpretuesit sipas llojit të zërave dhe pranisë së një solisti.
- Nxënësit demonstrojnë mjetet muzikore të shprehjes të paraqitura nga mësimdhënësi nëpërmjet gjesteve joverbale/lëvizjeve ritmike dhe/ose vizatimit ose shkrimit.
- Nxënësit, të ndarë në grupe, marrin pjesë në një kuiz për të gjetur llojin e muzikës, instrumentet muzikore dhe zërat bazuar në segmente të melodive/kompozimeve të cilat i lëshon mësimdhënësi.

Kompozime të rekomanduara për realizimin e temës:

<https://youtu.be/ntFC2KNJ3YA> – Emil Zhak Dalkroz – zërat e fëmijëve, këngët për fëmijë të shoqëruara me piano dhe zërat e fëmijëve.

<https://www.youtube.com/watch?v=h461SPp-fyM> – *Tocata* – kori i fëmijëve Lale Tetovë (muzikë për këndim, zëra të fëmijëve).

<https://www.youtube.com/watch?v=NtuFx-t8-jg> – Kollarovski: *Растурена игра* – kori i fëmijëve Lale Tetovë (muzikë për këndim, zëra të fëmijëve).

<https://www.youtube.com/watch?v=t5FmrGVHNMw> – *Песна за мама (Kënga për nënën)* – kori i fëmijëve *Zëra të fëmijëve nga Shkupi*.

Оро без граници (Valle pa kufijë) – Kori i fëmijëve *Zëra të fëmijëve nga Shkupi*.

https://www.youtube.com/watch?v=ga-UNRx_lbo – *Дафино вино црвено (Dafinë o verë e kuqe)*, përpunuar Dragan Shuplevski.

<https://www.youtube.com/watch?v=1miohLVZobE> – Hajdën: *Simfonia e fëmijëve* – muzikë për performancë, përsëritja e tingujve të natyrës dhe mjedisit, shembull për përdorimin e tyre në muzikë.

<https://www.youtube.com/watch?v=rs7TivFVe9c> – Zhak Ofenbah: *Tregimet e Hofmanit: Les oiseaux dans la charmille/ Kënga e zogjve*.

<https://www.youtube.com/watch?v=GRxofEmo3HA> – Vivaldi: *Katër stinët* – muzika për performancë.

<https://www.youtube.com/watch?v=BH9tMLyCjXY> – *Чудна Случка (Ndodhi e çuditshme)*, në performancë të Simon Tërçevski – muzikë për këndim dhe performancë, zëra të fëmijëve, këngë për fëmijë.

<https://www.youtube.com/watch?v=mMhcN9INSzk> – Këngë e Vitit të Ri e Bibi-t: *Трепкај, трепкај, елкичке* – muzikë për këndim dhe performancë, këngë për fëmijë.

<https://www.youtube.com/watch?v=YaqTQXhBrWg> – Braams: *Ninulla (Lullaby)* – muzikë për këndim dhe performancë.

<https://www.youtube.com/watch?v=XxaR7YbpmPg> – *Роденден е денот што го чекаме (Ditëlindja është dita që presim) Zlatno Sllavejçe* – muzikë për këndim dhe performancë.

<https://www.youtube.com/watch?v=oarzXooOA> – *Нашата азбука. (Alfabeti ynë)*

Për mësim në gjuhën shqipe

<https://www.youtube.com/watch?v=eAGov8JLNys> – *Mësuesja ime/ Мойот учител* – Altuna Laçi;
<https://www.youtube.com/watch?v=cFWrufzsXv4> – *Dordoleci/ Снешко* – Rejda Bejka;
<https://www.youtube.com/watch?v=WOCHh0kRH2Y> – *PRANVERA/Пролет* – Era Elshani;
<https://www.youtube.com/watch?v=N4JZTQuPgG0> – *Dy dhe Dy bëjnë Katër/ Два и два се четири*;
<https://www.youtube.com/watch?v=we0NeMKbniQ> – *Ne jemi gjelbërimi/ Ние сме зеленилото*;
<https://www.youtube.com/watch?v=BH3RhrOiFgs> – *Vallja e Shotës/ Оро на Шота*;
https://www.youtube.com/watch?v=h0LgiBL_SA – Valle popullore për fëmijë.
<https://youtu.be/w1aCNrH1tg8> BEHAR NELI – Instrument popullor fyell & orkestër.
<https://www.youtube.com/watch?v=H52NRjD1XmY> – *Shkolla ime/ Моето училиште*.
<https://www.youtube.com/watch?v=wWslfkI4XQw> – *DITELINDJA/ Роденден* – OLSA & OLTA MIFTARI.

Për mësim në gjuhën boshnjake

<https://youtu.be/OzsbFghgGts> – *Stigleci – Prvi ples/Tanci i parë* – këngë e popullarizuar për fëmijë.
<https://youtu.be/PcqMfsUCVIs> – *Нек свуд љубав сја/ Gjithkund shkëlqen dashuria* – muzikë për fëmijë/ zë mashkulli dhe kori i fëmijëve.

Për mësim në gjuhën serbe

<https://www.youtube.com/watch?v=JUMV1L9viZA> – *Cedu Чира на врх сламе/ Kire ulet në majë të kashtës* – këngë popullore serbe.
https://www.youtube.com/watch?v=OhyTWAUz_GM – *Ivin voz/Treni i Ivit*, Dragan Laković – këngë për fëmijë/ këngë për fëmijë në gjuhën serbe.
<https://www.youtube.com/watch?v=DWmbc6-LsIA> – *Разгранала грана јоргована/ Degë e degëzuar e jargavanit*.

Dirigjenti, kori dhe solisti

<https://www.youtube.com/watch?v=vQ4gb6BMTfU> – Dirigjenti.
<https://www.youtube.com/watch?v=KoawwDb9Lzc> – Kori i fëmijëve **Lale** nga Tetova – *Maçoku Stanko*.

<https://www.youtube.com/watch?v=mVUpKIFHqZk> – Solist (Patricia JANEČKOVÁ: *Les oiseaux dans la charmille*, Jacques Offenbach – Les contes d'Hoffmann).

<https://www.youtube.com/watch?v=bJFDaLX992I> – Moxart, provat nga koncerti, kori i qytetit Lale nga Tetova, dirigjenti, kori dhe solisti, zëra të fëmijëve.

<https://www.youtube.com/watch?v=e9d1FuCPAwM> – Moxart: *Melodi e bukur*, nga opera *Flauti magjik*, muzikë për këndim dhe performancë, kori i fëmijëve, dirigjenti.

<https://www.youtube.com/watch?v=9FESAbgSk1A> – (Mundet dy strofa deri 0:52) *Një vajzë te kroi* (kori i femrave a kapella – zëra të femrave

<https://www.youtube.com/watch?v=GKaT-SGhTHA> – *O Jane, Jane* – grupi i këndimit i meshkujve Tanec (zëra të meshkujve).

Instrumentet:

<https://www.youtube.com/watch?v=7plpGnwvgAc> – Çajkovski: *Marsh nga Albumi i fëmijëve* – instrument piano, tempo moderato.

<https://www.youtube.com/watch?v=JuK1WITnBa4> – Koplland: *Maçoku dhe miju* – instrument piano.

<https://www.youtube.com/watch?v=mvlLZtXYMuA&list=PLudg2mgYY40ArIkpl2iCTrKUK0ZKlv1oO&index=2> – Bllagoja Ivanovski: *Loja*.

https://www.youtube.com/watch?v=ly8_G8cYi_Y – Sen Sans: *Njerëzit me veshë të gjatë* – instrument violina, përsëritje nga klasa e parë.

<https://www.youtube.com/watch?v=Z3dRPYKXtWQ> – Paganini: *Ndryshimet në Kapriçe nr. 24* – instrument violina (ansambli i fëmijëve, violina).

<https://www.youtube.com/watch?v=xV9e9rDsxOw> – Grig: *Tanci i Anitrës* – muzikë klasike, vallcer, orkestër.

Muzika popullore:

https://www.youtube.com/watch?v=C4tBk_L16I4 – *Сторил ниет зайко да се жени (Zajko kishte dashur të martohej)* performacë e Orkestrit popullor dhe Suzana Spasovska.

<https://www.youtube.com/watch?v=RnJHUHkrfQo> – *Го пратице дедо в планина (E dërguan gjyshin në pyll)*, kori i fëmijëve *Македонски свончиња – Камбана маqedonase*.

<https://www.youtube.com/watch?v=G38zxaKhQKs> – *Баба ми појде рано на пазаро (Gjyshja ime shkoi herët në pazar)* – J. Hristovski, Tërpe Çereposki.

Instrumentet popullore:

<https://www.youtube.com/watch?v=QeNSODMXZhk> – Fyelli;

<https://www.youtube.com/watch?v=0xe-JMNpJ5w> – Daulle 2 (gërshetim i valleve maqedonase);

https://www.youtube.com/watch?v=Vtkpykl6q_w – Gajde, Gajdexhiu i fundit në Ohër;

<https://www.youtube.com/watch?v=BGR4Lj8cpYs> – Свонци/ Këmbanat (*Песна на свонци/ Kënga e këmbanave*);
<https://www.youtube.com/watch?v=mu1hYDrJNuM> – Црквени свона/ Këmbanat e kishës;
<https://www.youtube.com/watch?v=SfFRcNWANKk> – Daulle, muzikë shqipe;
<https://www.youtube.com/watch?v=w1aCNRh1tq8> – Fyell, me orkestër, muzikë shqipe;
<https://www.youtube.com/watch?v=IXTbB4ALdAY> – Fyell;
<https://www.youtube.com/watch?v=SqulKsZ64h4> – Diple, muzikë boshnjake;
<https://www.youtube.com/watch?v=KVwnkNlegEA> – Perkusi, muzikë turke;
<https://www.youtube.com/watch?v=xvX2d1kg2h8> – Gajde sërbe (gajde sërbe) – *Власинка/ Vllasinka*.
<https://www.youtube.com/watch?v=HLCWvMJUdGA> – Daulle Sërbia, a, *Јабука/ Molla* 7/8 takt;

Muzikë nga filmat për fëmijë dhe filma të animuar:

https://www.youtube.com/watch?v=Jp_x3VTqU2Q – *Малиот домат/ Domatja e vogël (Мали парадајз/ Parajsa e vogël* në gjuhën serbe).
<https://www.youtube.com/watch?v=lp6z3s1Gig0> – *Пинк Пантер/ Pink Pantheri* - muzikë.
<https://www.youtube.com/watch?v=CuA5zPQChMw> – *Пинк Пантер/ Pink Pantheri* - muzikë me të gjitha instrumentet.
<https://www.youtube.com/watch?v=BZv5nHRo7X0> – *ERDHI MAMI* - animuar për ujkun dhe edhat.
<https://www.youtube.com/watch?v=iqK9I0W5TSY> – Animacion me muzikën e Betovenit, simfonia, **pastorala nr.6**-muzikë për performacë.

Tema: **KËNDOJMË, PERFORMOJMË DHE LUAJMË**

Gjithsej: **18 orë**

Rezultatet e të nxënit

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

1. këndojë këngë në mënyrë individuale dhe në grupe duke respektuar rregullat dhe teknikën e të kënduarit;
2. performojë në veglat muzikore të fëmijëve me dëgjim, me teknikën e duhur të performimit dhe me përdorimin e elementeve të mësuara muzikore;
3. këndojë dhe performojë ushtrime të thjeshta melodike me nota, duke përdorur elementet e mësuara muzikore.

Nxënësi/nxënësja do të:

1. zhvillojë krijimtarinë duke marrë pjesë në lojëra dhe valle muzikore, duke zbatuar elementet e mësuara muzikore.

Përmbajtjet (dhe konceptet)

- Këngë dhe numërore në vargun deri në 1 - si *be-mol1*

Standardet e vlerësimit

- Demonstron diksion të qartë, artikullim të saktë dhe ritëm kur performon

	<p>numratorë;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Këndon një sërë këngësh për fëmijë dhe këngë popullore në vargun deri në 1 - si be-mol 1, me qëndrimin e duhur të këndimit dhe frymëmarrjen e duhur; • Këndon në grup me të tjerët me tempo, dinamikë dhe ritëm të harmonizuar në vargun deri në 1 - si be-mol 1;
<ul style="list-style-type: none"> • Instrumentet ritmike dhe melodike për fëmijë (shkopinjë ritmik, daulle, goditje, trekëndësh, çinele, daulle me madhësi të ndryshme, kastaneta, gong, ksilofon, marakas; metalofon, melodika, bllok flauta/fylli); 	<ul style="list-style-type: none"> • Njeh instrumentet ritmike dhe melodike të fëmijëve nga ngjyra e tingullit; • Zbaton si duhet komponentët e shprehjes muzikore (shpejtësia, fuqia, kohëzgjatja) kur performon në instrumentet ritmike dhe melodike të fëmijëve;
<ul style="list-style-type: none"> • Hyrje në të kënduarit dhe performimin me nota (pentagrami, çelësi i violinës, vendi i toneve në pentagram, nota, sol1, mi1 - njohja vizuale e pentagramit); 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikon pentagramin, çelësin e violinës, pozicionin e toneve të sol1 dhe mi1 në pentagram; • Lexon ushtrime elementare parlatore me tonet sol1 dhe mi1; • Këndon / performon ushtrime elementare me tonet sol1 dhe mi1 me nota;
<ul style="list-style-type: none"> • Lojëra muzikore (këndim, vallëzim, valle, marshim, vals dhe valle të tjera popullore dy dhe tre pjesësh, lojëra të bashkësive etnike që jetojnë në Rerpublikën e Maqedonisë së Veriut); 	<ul style="list-style-type: none"> • Merr pjesë në lojëra muzikore duke kënduar dhe permormuar instrumentet ritmike dhe melodike të fëmijëve; • Ndjek llojin/karakterin e muzikës me lëvizjet e saj (valle, marsh, vals dhe valle të tjera popullore në dy dhe tre pjesë, lëvizje nga lojërat e bashkësive etnike që jetojnë në Republikën e Maqedonisë së Veriut); • Këndon dhe lëviz në një ritëm të përshtatshëm në lojërat muzikore;
<ul style="list-style-type: none"> • Shprehja dhe krijimi muzikor (shprehje e lirë muzikore, krijim) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gërsheton melodinë dhe ritmin me lëvizjet; • Krijon njësi të shkurtra ritmike të shoqëruara me përplasje, ecje ose lloje ndryshme të instrumenteve të ritmit për fëmijë; • Krijon koreografi të thjeshtë me hapa dhe lëvizje elementare, të përshtatshme për karakterin e muzikës;
Shembuj të aktiviteteve	

- Mësimdhënësi, së bashku me nxënësit, përpunon një këngë me dëgjim: fillimisht përpunon tekstin, duke shqiptuar në mënyrë ritmike fjalët për të arritur një diksion të qartë e të pastër dhe theksim të saktë të rrokjeve të caktuara dhe më pas mëson melodinë së bashku me tekstin në fraza dhe njësi më të mëdha. Në fund kënga këndohet tërësisht me elemente interpretuese: dinamikë, tempo, karakter;
- Mësimdhënësi paraqet shembuj muzikorë me ritëm të theksuar dhe nxënësit ndjekin ritmin, duke prodhuar një tingull me goditje që vetë e kanë bërë me dorë, objekte dhe instrumente ritmike për fëmijë. Duke vepruar kështu, ai/ajo zbaton saktë komponentët e shprehjes muzikore (shpejtësia, vëllimi, kohëzgjatja);
- Nxënësit bëjnë "instrumente ritmike" (daulle, dajre, zile e mbyllur, zile etj.) të cilat do t'i përdorin si shoqërues ritmik në lojërat e këndimit apo muzikës. Rekomandohet përdorimi i objekteve/materialeve që janë përdorur më parë për qëllime të tjera (karton, shishe) gjatë prodhimit të instrumenteve.);
- Mësimdhënësi demonstroi performimin e instrumenteve melodike (metalofon, melodi, bllok flaut/fyell) me dëgjim duke treguar pozicionin e gishtërinjve dhe teknikën bazë të performimit. Nxënësit performojnë në instrumentet;
- Mësimdhënësi shpjegon elementet e notës nëpërmjet asociacioneve të ndryshme (p.sh.: pentagrami - "shtëpi"; rreshtat - "katet"; çelësi i violinës, dmth. çelësi sol - "çelës" me të cilin hapet "shtëpia". ; notat zënë vendin e tyre në "kate"; pozicioni i notave të sol dhe mi në "kate"). Nxënësit marrin pjesë në ushtrime ku përdoren asociacione;
- Mësimdhënësi vizaton dy/më shumë vija në dysheme/mur/dërrasë dhe nxënësit përcaktojnë pozicionin e shënimeve **sol** dhe **mi** duke vendosur figura/simbole: zogj, kalamarë, lepurushë, qersh, mollë, emotikona etj., si dhe me lëvizjet e tyre përgjatë vijave të dyshemesë, pra duke treguar pozicionet e toneve në tabelë/mur etj.
- Mësimdhënësi tregon tonet/notat e **sol** dhe **mi** në pentagram në kombinime dhe raporte ritmike të ndryshme dhe i shqipton duke emërtuar tonet (parllato) së bashku me nxënësit. I njëjti ushtrim kryhet duke kënduar / performuar në instrumente melodike për fëmijë.
- Nxënësit këndojnë dhe ritmizojnë modele të ndryshme melodiko-ritmike me tonet **sol** dhe **mi**, me duartrokitje, trokitje me këmbë, lëvizje në hapësirë.
- Mësimdhënësi këndon modele të shkurtra me tonet **sol** dhe **mi** në një rrokje neutrale dhe nxënësit i përsërisin duke emërtuar tonet (diktim elementar me gojë).
- Në shembuj të veçantë të muzikës që mësimdhënësi zgjedh me një ritëm lozonjar, të ngadalshëm, marshues, vals ose me ritëm të punktuar, nxënësit përpiqen të shprehin ose ndjekin ritmin duke bërë gjeste ose duke ecur ritmiksht nëpër rrahë të vendosur në dy rreshta ose rrahë të vizatuar me shkumës, fjongo, shalle ose thjesht lëvizje duarsh (Dalkroz 1 – <https://www.youtube.com/watch?v=yMLp5bjl5aY>).
- Mësimdhënësi paraqet video dhe audio inçizime të valleve dhe këngëve popullore karakteristike për bashkësitë e ndryshme etnike që jetojnë në RMV (një për secilin), dhe nxënësit këndojnë dhe/ose luajnë në ritmin e duhur dhe ndjekin ritmin me instrumente dhe ritme të fëmijëve.
- Mësimdhënësi, së bashku me nxënësit, krijon koreografi me të gjitha mjetet e shprehjes muzikore të përfshira (tempo, dinamikë, kohëzgjatje, ngjyrë) të këngëve për fëmijë dhe popullore me karakter të ndryshëm.

- Mësimdhënësi së bashku me nxënësit, bën dramalizim të tregimeve dhe burimeve të tjera duke zgjedhur muzikën e përshtatshme, lëvizjet, koreografinë, dizajnin vizual etj.
- **Kompozime/melodi të rekomanduara për realizimin e temës:**
- <https://www.youtube.com/watch?v=g362gsxVbcw> – *Светот на Биби е шарен цел/ Vota e Bibit është me shumë ngjyra.*
- https://www.youtube.com/watch?v=24PvNCz_kS8 – *Подајте си рака* – Биби/ *Јерни dorën njëri-tjetrit* – Bibi.
- <https://www.youtube.com/watch?v=5gnJ-oDz5pU> – (умерено/е moderuar) *Годишни времиња/ Stinët e vitit* – детски македонски песни/ këngë maqedonase për fëmijë.
- <https://www.youtube.com/watch?v=1y0eoYD-AKY> – (бавно/ ngadalë) *Нани ми нани/ Nani m'i nani* – детска приспивна песничка/këngë maqedonase për fëmijë.
- <https://www.youtube.com/watch?v=mmBIXksRM24> – *Подај рака на тој што те сака/ Јери dorën atij që të do* (инклузивност/gjithpërfshirje).
- <https://www.youtube.com/watch?v=mpOQBEGyyig> – *Нема ништо посилно од љубовта/ Nuk ka gjë më të fortë se dashuria* – Ристо Самарџиев и хорот *Златно славејче/ Risto Samarxhiev dhe kori “Bilbili i artë”*.
- <https://www.youtube.com/watch?v=p3ne4EefHXE> – *Дувна ветре / Fryu era* – *Златно славејче* (lëvizjet muzikore ritmike me kërcim).
- https://www.youtube.com/watch?v=D1o_Xnx6_e8 – *Pink Panther* (trupit – një instrument muzikor).
- <https://www.youtube.com/watch?v=K9RrxvdwzU> – V.A. Mozart: *Vallëzim* (për lojë muzikore me lëvizje).
- <https://www.youtube.com/watch?v=FLPXHFZY9Ws> – *Јовано, Јованке / Jovano, Jovanke* (ushtrim muzikor për vallen e drejtë).
- <https://www.youtube.com/watch?v=mvlZtXYMuA&list=PLudg2mgYY40ArIkp12iCTrKUK0ZKiv1oO&index=2> – Благоја Ивановски: *Игра/Vallëzim* (për vallëzim muzikor me lëvizje).
- <https://www.youtube.com/watch?v=eAGov8JLNYs> – *Mesuesja ime/Мојот учител* – Altuna Laci.
- <https://www.youtube.com/watch?v=cFWrufzXv4> – *Dordoleci/Снешко* – Rejda Bejka.
- <https://www.youtube.com/watch?v=WOCHh0kRH2Y> – *PRANVERA/Пролет* – ERA ELSHANI.
- <https://www.youtube.com/watch?v=N4JZTQuPgG0> – *Dy dhe Dy bëjnë Katër/Два и два се четири.*
- <https://www.youtube.com/watch?v=we0NeMKbniQ> – *Ne jemi gjelberimi/Ние сме зеленилото.*
- <https://www.youtube.com/watch?v=BH3RhrOiFgs> – *Vallja e Shotes/Оро на Шота.*
- https://www.youtube.com/watch?v=-h0LgjBL_SA – Valle popullore me fëmijë/Детска народна игра.
- <https://youtu.be/w1aCNrH1tq8> – BEHAR NELI – Instrumental popullore me fyell & orkestër/народен инструмент шупелка со оркестар.
- <https://youtu.be/OzsbFghgGts> – *Stigleci – Prvi ples/Првиот танц/Tanci i parë* – këngë e famshme për fëmijë.
- <https://youtu.be/PcqMfsUCVIs> – *Нек свуд љубав сја/ Gjithkund shkëlqen dashuria* – muzikë për fëmijë/ zëri mashkullor dhe kori i fëmijëve.

- <https://www.youtube.com/watch?v=JUMV1L9viZA> – *Седи Чура на врх сламе/Седи Куре на врвот на сламата/Ulet Kire në majë të kashtës.*
- https://www.youtube.com/watch?v=OhyTWAUz_GM – *Ivin voz/Treni i Ivit*, Dragan Lakovic – djetecje pesme/детски песни на српски јазик/këngë për fëmijë në gjuhën sërbe.
- <https://youtu.be/3LnZnr0478M> – Onur Ero – *Balta/Секура/Сëpatë* (instrumenti popullor tupani).

GJITHËPËRFSHIRJA, BARAZIA / NDJESHMËRIA GJINORE, NDËRKULTURA DHE INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Mësimdhënësi siguron gjithëpërfshirjen duke i kyçur të gjithë nxënësit në të gjitha aktivitetet gjatë orës. Në këtë mënyrë, ai mundëson që çdo fëmijë të jetë i angazhuar në mënyrë konjitive dhe emocionale nëpërmjet përdorimit të qasjeve të përshtatshme në mësimdhënie (individualizimi, diferencimi, puna në ekip, mbështetja mes nxënësve). Gjatë punës me nxënësit me aftësi të kufizuara, zbatohet një plan arsimor individual (me rezultate të përshtatura të të mësuarit dhe standarde të vlerësimit) dhe çdo herë kur është e mundur përdoret mbështetje shtesë nga individë të tjerë (asistentë personalë dhe arsimorë, ndërmjetësues arsimorë, tutorë vullnetarë dhe profesionistë nga shkollat e qendrave të burimeve). Vëzhgon rregullisht të gjithë nxënësit, veçanërisht ata të grupeve të ndjeshme, në mënyrë që të jenë në gjendje të identifikojnë vështirësitë e të mësuarit në kohën e duhur, për t'i inkurajuar dhe mbështetur ata në arritjen e rezultateve në mësimnxënie.

Gjatë realizimit të aktiviteteve, mësimdhënësi trajton si djemtë ashtu edhe vajzat në mënyrë të barabartë, duke u kujdesur që të mos u caktojë atyre role stereotipike gjinore. Gjatë formimit të grupeve të punës, bëhet një përpjekje për të siguruar ekuilibrin gjinor. Në përzgjedhjen e materialeve mësimore përdoren shembuj që promovojnë ndërkulturalizmin (për shembull këngët dhe folklori në gjuhët e bashkësive etnike).

Çdo herë kur është e mundur, mësimdhënësi përdor integrimin e aktiviteteve/ koncepteve të edukimit muzikor me përmbajtjen/ standardet e lëndëve të tjera në planifikimin dhe zbatimin e mësimdhënies. Në këtë mënyrë, kjo lëndë motivon nxënësit për të mësuar lëndë të tjera dhe ndihmon në zotërimin e tyre më të lehtë.

VLERËSIMI I ARRITJEVE TË NXËNËSVE

Për t'iu mundësuar nxënësve të arrijnë standardet e pritura të vlerësimit, mësimdhënësi vazhdimisht vëzhgon aktivitetet e tyre gjatë mësimdhënies dhe të mësuarit, gjithashtu mbledh informacione për përparimin e secilit nxënë. Për pjesëmarrjen në aktivitete, nxënësit marrin komente të cilat tregojnë nivelin e suksesit në realizimin e aktivitetit/detyrës dhe japin udhëzime për përmirësim (vlerësimi formativ). Për atë qëllim mësimdhënësi vëzhgon dhe vlerëson:

- përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët/ shoqet e klasës;
- performancën praktike individuale (në këndim, në luajtjen e instrumenteve muzikore për fëmijë dhe lojëra muzikore);
- performancën praktike në një grup

Pas përfundimit të mësimit të secilës temë, nxënësit marrin një notë përmbljedhëse në formën e një përshkrimi të standardeve të arritura të vlerësimit. Vlerësimi përmbljedhës kryhet si një kombinim i rezultatit të arritur në një test njohurish, në kombinim me vlerësimin e përparimit të konstatuar nëpërmjet teknikave të ndryshme të vlerësimit formativ.

Fillimi i zbatimit të programit mësimor	Viti 2022/2023
Institucioni/përfaqësuesi i programit	Byroja e Zhvillimit të Arsimit
Në pajtim me nenin 30 paragrafi (3) të Ligjit të Arsimit Fillor (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut nr. 161/19 dhe 229/20) Ministria e Arsimit dhe Shkencës miratoi programin mësimor për lëndën <i>Arsim muzikor</i> për klasën e II.	Vendimi nr. _____ Data: _____ <div style="text-align: right;"> Ministria e Arsimit dhe e Shkencës Milla Carovska _____ </div>